

Сергій Руденко

Р 88   Анатомія ненависті. Путін і Україна [Текст] / Сергій Руденко. — Львів :
Видавництво Старого Лева, 2024. — 304 с.

ISBN 978-966-448-302-2

«Анатомія ненависті. Путін і Україна» — нова робота українського журналіста й публіциста Сергія Руденка. У ній автор препарує дії та вчинки Владіміра Путіна.

Нинішній господар Кремля третину свого життя присвятив спробам підкорити Україну. 24 роки, сотні мільярдів доларів та життя понад 400 000 російських солдатів він поклав заради знищення України. Невдалі спроби змінити президентів, отруєння політичних лідерів української держави, вбивства та кровопролитна війна — Путін використовує весь арсенал кривавого злочинця у боротьбі з Україною.

Ця книга розповідає про те, як, що і чому змусило Путіна розв'язати найбільшу після Другої світової війни континентальну війну у Європі.

У книзі — інсайд, інформація з перших уст, закулісся російської політики і події, свідками яких був сам автор.

У проєкті взяли участь: міністр закордонних справ України (2007–2009 рр.) Володимир Огризко, голова СБУ (2006–2010 та 2014–2015 рр.) Валентин Наливайченко та російський опозиціонер і критик Путіна Андрей Піонтковскій.

УДК 821.161.2-92/94

© Сергій Руденко, текст, 2024

© Андрій Єромленко, обкладинка, 2024

© Видавництво Старого Лева, 2024

ISBN 978-966-448-302-2

Усі права застережено

День народження Путіна

24 лютого 2000 року — рівно за 22 роки до початку великої війни Росії проти України — «народився» Путін.

Точніше, того дня він попрощався зі своїм минулим.

У Санкт-Петербурзі ховали ексмера міста Анатолія Собчака. Той несподівано для всіх помер у готелі в Калінінграді. Смерть 63-річного колишнього шефа Путіна забрала зі собою багато таємниць. Найголовніша з них — історія сходження його помічника до владного Олімпу. У цій історії достатньо всього: і криміналу, і спілкування з представниками організованих злочинних угруповань Пітера початку 90-х, і перший зароблений великий капітал.

Того дня, коли Путін віддавав останню шану Собчаку, ФСБ повідомила, що накрила в Пітері чеченську банду. Вона начебто готувала замах на нового господаря Кремля. Так це було чи ні — достеменно ніхто не знає й, думаю, вже ніколи не дізнається. Бо еру правди й напівправди в Росії часів Єльцина змінювала ера брехні Путіна. І за цієї ери дізнатися, що ж таки сталося 24 лютого 2000-го з новим лідером Росії в місті на Неві, навряд чи колись удасться.

Через посилені заходи безпеки Путін разом із дружиною Людмілою завчасно приїхали до Таврійського палацу, де стояла труна з колишнім мером північної столиці Росії. Зі скорботним виразом обличчя Владімір виголосив промову. Він говорив про Собчака як про вчителя, який учив його вільно думати й відкрито висловлювати свої думки.

«Анатолій Александровіч Собчак, – траурним голосом мовив Путін, – був одним із найяскравіших політиків сучасної Росії. Це, звичайно ж, був політик всеросійського масштабу. Він був політиком, який утвердив у нашому суспільстві й державі закони моральності, пропагував і стверджував демократію. Він був одним із авторів Основного закону країни. Усією своєю діяльністю він затвердив у Конституції найголовніше – вперше в історії нашої держави в основу Конституції була поставлена людина, громадянин із його свободами і правами».

Як виявиться згодом, разом із колишнім шефом Путін прощався з громадянськими свободами й правами, які так обстоював Собчак. На них новий лідер Росії поставить хрест доволі швидко. Як і на демократії, символом якої був колишній мер Санкт-Петербурга.

Хтось розповідає, що на похороні очі Путіна були на мокрому місці. Хтось – що його обличчя було холоднокривним.

Він довго спілкувався з удовою ексмера Собчака – Людмілою Нарусовою та з його доньками – Ксенією й Марією. Собчаки знали Путіна без глянцю і владного шику. Саме на їхніх очах відбувся його карколомний кар'єрний злет. Влада принесла другу сім'ї визнання, впливовість і гроші. На їхніх же очах Путін ставав кривавим диктатором, за вказівкою якого в Чечні палили міста, села й розстрілювали людей. І того холодного лютневого дня Путін прощався не лише із Собчаком. Путін говорив «пака!» своєму пітерському минулому й валізі, яку незмінно тягав за пітерським мером. Цікаво, що ж було в тій валізі?

У Санкт-Петербурзі Путін приїхав уже у статусі в. о. президента Росії. Був на фінішній прямій до найвищого крісла в державі. 31 грудня 1999-го президент Єльцин несподівано для росіян заявив про свою відставку. Важко вимовляючи слова, він прочитав із суфлера:

«Я ухвалив рішення. Довго й болісно над ним міркував. Сьогодні, в останній день минулого століття, я йду у відставку».

Я багато разів чув: Єльцин будь-якими шляхами триматиметься за владу, він нікому її не віддасть. Це брехня. Справа в іншому. Я завжди казав, що не відступлю від Конституції ні на крок, що в конституційні терміни мають відбутися думські вибори. І це сталося. Також мені хотілося, щоб вчасно

відбулися президентські вибори – у червні 2000 року. Це було дуже важливим для Росії. Ми створюємо найважливіший прецедент цивілізованого добровільного передання влади – від президента Росії іншому, новообраному. І все-таки я ухвалив інше рішення: я йду, іду раніше за визначений термін.

Я зрозумів, що мені потрібно це зробити. Росія має ввійти до нового тисячоліття з новими політиками, з новими особами, з новими, розумними, сильними, енергійними людьми. А ми – ті, хто стоїть при владі вже багато років, – ми маємо піти».

Новою розумною, сильною й енергійною людиною, якій Єльцин передавав владу, був Владімір Путін.

Мало хто 1999-го року знав, що останні кілька років Росією керував напівпритомний президент. Єльцин доволі часто непритомнів під час переговорів, говорив відверту ахінею за політичними кулісами й був практично неідедатним. Найближче його оточення розуміло: до чергових виборів президента він може й не дотягти. Йому була потрібна заміна. Її бачили у відносно молодому офіцері КГБ з невиразною зовнішністю, без особливих амбіцій, завжди тверезому й зібраному. Здавалося, кращої кандидатури, аніж Путін, на роль виконавця годі було й шукати. Так думало сімейство Єльцина. Так міркували й російські

олігархи. Помилилися й перші, й другі. Як недооцінили нового господаря Кремля й у Києві.

Натомість Путін, як твердить міністр закордонних справ України (2007–2009) Володимир Огризко, доволі швидко зрозумів, чого від нього чекають у Росії.

«Новий лідер Росії зрозумів: ідея, яка була ключовою в російській еліті, – про те, що Україна, яка повинна бути пристебнута до ноги, почала слабнути. Кучма почав розвертати державний корабель із багатовекторності в зовнішній політиці на західний напрям. У Москві це бачили. Путін розумів, що той формат, який задумував Єльцин як заміну ССРСР – Співдружність Незалежних Держав – не спрацює, бо Україна щороку більше показувала, що вона не збирається бути просто на підтанцювці в Москви в рамках цього СНД, у рамках якихось економічних та безпекових наддержавних структур. Ми одразу сказали: ОДКБ – це не про нас, усі ці економічні союзи – це не про нас. Тобто Путін реалістично оцінив зі свого погляду те, що відбувається в Україні, й зрозумів, що треба вже діяти по-іншому».

26 березня 2000 року Росія, як і очікувалося, обрала Путіна президентом.

Один із його перших візитів був до Севастополя.

18 квітня разом із Кучмою Путін побував у Криму. Вони піднялися на флагманські (на той час) кораблі Чорноморського флоту РФ та ВМС України – на російський ракетний крейсер «Москва» (так-так, той самий крейсер, який 2022 року українці втопили в Чорному морі) та український фрегат «Гетьман Сагайдачний».

Путін дав чітко зрозуміти Кучмі: у Криму він як у себе вдома.

У штабі ЧФ РФ новий лідер Росії вручив Зірку Героя командирю морських піхотинців Владіміру Карпушенку за участь у чеченській війні (згодом, 2014 року, під час анексії Криму той брав участь у перемовинах з українськими моряками, блокованими у Феодосії), а командувач флотом Владімір Комоедов отримав орден «За заслуги перед Вітчизною» IV ступеня. Тоді ж Путін чітко відповів на запитання журналістів про відносини НАТО з Росією: «Ні, на Росію там не чекають. А якщо нам кажуть, що нас там не чекають, то ми заперечуватимемо проти того, щоб НАТО наблизилося до наших кордонів».

Треба сказати, що в той час перед Путіним стояло багато внутрішніх викликів – у Чечні йшла війна, корумпований державний апарат Росії працював в інтересах олігархів, преса, яка перебувала у руках останніх, немилосердно критикувала центральну владу. До цього всього ще й Україна демонструвала свою самостійність, ведучи перемовини з НАТО та європейськими структурами.

Володимир Огризко, який на початку 1996-го очолив зовнішньополітичне управління в Адміністрації президента Кучми, у розмові зі мною згадує, як Київ робив кроки в бік Заходу:

«Ми підписали в Мадриді Хартію про особливе партнерство з НАТО, ми почали активно працювати у напрямі просування ідей інтеграції України в Європейський Союз, ми стали учасниками багатьох консультацій як на рівні цих організацій, так і на двосторонньому рівні. Я кажу “ми”, тому що насправді з цими питаннями дуже активно працювало щонайменше троє людей: Володимир Павлович Горбулін як секретар РНБО, Борис Іванович Тарасюк спочатку як заступник, а потім як міністр закордонних справ і я як керівник зовнішньополітичного управління Адміністрації президента. Ми допомагали президенту Кучмі краще розуміти вигоди, які відкриваються, спочатку від співробітництва із західними структурами, а потім і від повноправного членства як кінцевої мети. Тому я вважаю, що цей період – від 1996 до 1999 років – був вирішальним у тому, що про нас у Європі почали говорити. Дійсно, Москва мала провідні ролі й намагалася формувати в західних політиків розуміння, що все те, що робиться на території колишнього СРСР, треба